

NOI ABORDĂRI ÎN PROMOVAREA TRADIȚIEI ȘI CREAȚIEI POPULARE

Anișoara STEGARU ȘTEFĂNUCĂ¹

NEW APPROACHES IN THE PROMOTION AND CREATION OF POPULAR TRADITION

Abstract:

The present article aims at analyzing the opportunities offered by the use of modern means of promotion, highlighting the importance of valorizing the cultural patrimony for the purpose of providing the public with the opportunity of looking and understanding the museum objects from an integrating, interactive, multivalent perspective.

*

Key-words: museum, modern means of promotion, exhibition, cultural patrimony

Cuvinte cheie: muzeu, mijloace moderne de promovare, expoziție, patrimoniu cultural

Etichetată adeseori ca “pată albă pe harta etnografică” a țării, ca urmare a cercetării și valorificării insuficiente a patrimoniului cultural, zona Galațiului a reprezentat o necunoscută pentru o perioadă semnificativă de timp. Eforturile Secției Cercetare, Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare din cadrul Centrului Cultural „Dunărea de Jos” s-au concretizat într-o serie de proiecte care au avut ca scop reconstituirea, evidențierea și promovarea unor elemente definitorii ale identității culturale (arhitectură tradițională, port popular, meșteșuguri, practici, obiceiuri, ritualuri tradiționale).

În acest sens, în baza proiectului „Muzeul Satului – Gospodărie Tradițională”, implementat de Consiliul Județului Galați în parteneriat cu Centrul Cultural „Dunărea de Jos” și Muzeul Ținutului Cahul, raionul Cahul, în cadrul Programului de Vecinătate România – Republica Moldova, a luat ființă în anul 2008 un muzeu în aer liber, situat în Pădurea Gârboavele, la 15 km nord de municipiul Galați. În cadrul acestui muzeu se regăsesc trei gospodării tradiționale (case și anexe) din județul Galați și o gospodărie tradițională din raionul Cahul, Republica Moldova, care oferă o imagine complexă nu doar asupra unor forme de locuire, ci și asupra unor contexte socio-istorice și culturale, pe fondul cărora acestea s-au conturat.

¹ Șef serviciu Cercetare, Centrul Cultural “Dunărea de Jos” Galați.

În patrimoniul muzeului se regăesc ștergare tradiționale, prostiri de pat și culme - țesute din lână (toarsă prin mărgică), borangic, bumbac sau cânepă, levicere - care se remarcă prin alternanța podurilor alese și nealese, într-o cromatică vie, covoare - care reflectă o gamă diversă de motive dintre care se evidențiază cele fitomorfe (pomul vieții), antropomorfe, astrale, zoomorfe, avimorfe, geometrice, de o certă valoare etnografică.

În vederea evidențierii acestui valoros patrimoniu în anul 2011, în urma unui concurs de proiecte, Centrul Cultural “Dunărea de Jos” a obținut finanțare din partea Administrației Fondului Cultural Național pentru un proiect care a urmărit valorificarea și promovarea într-o viziune modernă a patrimoniului Muzeului Satului de la Gârboavele (Galați). Concret, proiectul a avut ca scop realizarea unui *site* structurat pe domeniile tur virtual, galerie foto și galerie video, prezentând meșteșuguri tradiționale specifice zonei (olărit, țesut, încondeiat ouă și confecționare măști populare).

Avantajele utilizării acestor mijloace moderne de promovare a patrimoniului muzeal sunt evidente, acestea oferind posibilitatea vizitării virtuale a muzeului din orice zonă a lumii, prin simpla conexiune la internet. În egală măsură, oferă posibilitatea realizării unor activități cu elevi din cadrul unor instituții de învățământ, chiar și în perioada când obiectivele muzeale nu sunt deschise publicului spre vizitare – cunoscut fiind faptul că muzeele în aer liber au un regim special în acest sens. De asemenea, prezentarea unor materiale video care ilustrează meșteșuguri tradiționale specifice zonei, întregesc informația pe care o primește vizitatorul despre patrimoniul cultural, reconstituind contextul care a făcut posibilă apariția și crearea acelor obiecte. Evidențierea tehnicilor de lucru, materiei prime, instrumentarului necesar, modalității de obținere a culorilor, remarcarea funcției, rolului, destinației obiectului respectiv, a simbolisticii motivelor tradiționale reprezentate, întregesc “povestea” fiecărui obiect, oferind astfel posibilitatea de a-i descoperi nemijlocit valențele. Transpuse pe suport DVD, alături de o broșură de prezentare succintă, reprezintă o reală “carte de vizită” a muzeului, fiind oricând accesibilă specialiștilor și publicului larg.

Aceste metode, de promovare a patrimoniului muzeal prin intermediul a ceea ce numim astăzi “noile media”, sunt dublate de organizarea unor expoziții tematice care oferă publicului vizitator posibilitatea de a intra în contact direct cu patrimoniul muzeal și a-i descoperi valențele, funcțiile, rostul.

În acest sens, Centrul Cultural “Dunărea de Jos” a organizat în anul 2011, cu prilejul “Noptii muzeelor”, expoziția tematică intitulată “Drumul cânepii”. Expoziția a ilustrat, într-o manieră accesibilă publicului, tehnicile și modalitățile de prelucrare a cânepii, pornind de la tulpina de cânepă, dughitul, datul prin meliță, trasul prin cheptâni și raghilă, torsul firului de cânepă, vopsirea, punerea firului pe rășchitor, umplerea țaghiilor pentru războiul de țesut, ajungând la țeserea ștergarelor, a pânzei pentru piesele de port, a pânzei pentru desagi, a leghicerelor și covoarelor, a foilor de arie. Pentru publicul vizitator a fost o surpriză reală să descopere faptul că pornind de la tulpina de cânepă, țărâncile, atât de pricepute în simplitatea lor, reușeau să realizeze odinioară piese de port, așternuturi, ștergare, covoare, adică o serie de obiecte necesare uzului gospodăresc. Expoziția a venit deopotrivă în întâmpinarea celor tineri și celor vârstnici. Pentru cei din urmă, ea a devenit un liant între “acum” și “atunci”, o reflecție asupra trecutului, un prilej de a-și aminti de “acasă”. În acest context deveneau ei înșiși muzeografi, ofereau informațiile necesare copiilor, nepoților prezenți, îmbrăcând informația în amintiri nostalgice, în sentimente de bucurie pentru readucerea în amintire a anilor copilăriei. Pentru cei mai tineri, expoziția reprezenta un salt în timp, o șansă unică de a cunoaște îndeletniciri, deprinderi și priceperi străvechi, de a afla coordonatele lumii de demult. Această reprezentare asupra modului de organizare a unei expoziții etnografice, apropie obiectul muzeal de vizitator, recrează contexte, ipostaziază funcții, roluri, preocupări, propunând o abordare discursivă.

O altă viziune întâlnim în cazul reconstituirii unei șezători, spre exemplu, în cadrul căreia obiectele de muzeu, aparent, nu ar constitui elementul central al evenimentului, dar ele fac parte integrantă din ansamblu, contribuind la redarea unui context. Se poate vorbi în acest caz de o detașare a perspectivei de la static la dinamic, evidențiind obiectul nu doar prin expunere, ci prin demonstrație a funcției și rolului său.

NOAPTEA MUZEELOR 2012

CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”
Suflet către Suflet!

VĂ INVITĂM ÎN ZIUA DE
19 MAI 2012 ÎNCEPÂND CU ORA 20.00
SĂ PARTICIPAȚI LA MANIFESTAREA

"PI-N'SĂRAT LA ȘEZĂTORI"

SALONUL ARTELOR-MANSARDA CENTRULUI CULTURAL DUNĂREA DE JOS GALAȚI

“Pi-nsărat la șezători” a fost titlul și totodată tema evenimentului organizat de Centrul Cultural “Dunărea de Jos” în anul 2012 (cu prilejul “Noptii muzeelor”), care a ilustrat această abordare. În cadrul șezătorii, ștergarele, covoarele, opaițul, războiul de țesut, vârtelnița, cicâricul, fusul și furca de tors, masa joasă de lemn, strachina și oala de lut, scaunele miniaturale cioplite în lemn, toate și-au reluat parcă rolul demult uitat. În acest context exponatele nu se mai pierd în atmosfera rece, distantă, prea puțin explicită a unei expoziții clasice, ci se integrează într-un întreg, recăpătându-și pe deplin atribuțiile.

Desigur, nu orice obiect, ca parte integrantă a unei colecții muzeale, poate fi expus, manipulat, integrat în cadrul unei expoziții interactive. Vedem necesar în acest sens, ca muzeele să dispună de un fond de obiecte fără o valoare patrimonială care să impună restricții în sensul desfășurării unor activități interactive, oferind publicului posibilitatea de a înțelege demersuri expoziționale complexe.

Abordarea statică a unei expoziții, fără a ipostazia „povestea obiectului”, fără a ilustra contextul în cadrul căruia acesta era folosit, fără a reflecta și a oferi posibilitatea cunoașterii și înțelegerii modului de confecționare, de obținere a materiei prime, fără a-l integra în viața comunității din care face parte, nu vine în întâmpinarea vizitatorilor secolului XXI. Pentru a putea decodifica sensuri, semnificații, ale unor simboluri străvechi reprezentate pe un covor, pentru a-i înțelege valoarea spre exemplu, este necesară o oarecare pregătire în domeniu, pregătire pe care puțini dintre vizitatori o pot avea, în condițiile în care în planul de învățământ (preuniversitar) nu se regăsește niciun curs de inițiere în arta populară.

Vedem așadar necesar un demers de accesibilizare a patrimoniului muzeal, de recontextualizare a sa, de lărgire a spectrului de interacționare obiect - vizitator care să ofere posibilitatea cunoașterii și înțelegerii patrimoniului muzeal într-o perspectivă polivalentă.